

Numărul 48 Oradea-mare 26 nov. (9 dec.) 1900 Anul XXXVI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2, de an 8, pe 3 luni +. Pentru România pe an 20 lei

Și mai avar.

Foarte oacheșă. Pelita feței îi este înse foarte curată și-ți dă impresiunea că dacă ai desmierdă-o, ai atinge catifeaua cea mai fină.

Când îi vorbești, selipiri de resărit se aprind pe obraji ei rotunzi plini de tinerețe și de frăgețime.

Dar când îți vorbește și ațintesc asupra-ți privirea dreaptă a frumoșilor ei ochi albaștri, simți că te ia cu cald, de-ai fi euprins de gerul proverbial al Bobotezei.

Vezi că, în privire îi stă toată vraja: de nu s'ar uită atât de gales, — și cu toate acestea fără prefăcuta modestie de vi-goare, — n'ar fi atât de dragălașă încât să-ți pierdă două dramuri de cumpăt în mai puțin de-o elipă.

Portul ei foarte simplu, s'ar părea că nu ține de nici o modă; o prinde înse și pare făcut numai pentru ființa ei.

O întelnești pururea la brațul unui bătrân pe care mai degrabă i l-ai socoti de bunic.

Îi e tată înse, după toate alcătuirile omenești.

Totuş contrastul e isbitor între amândoi: ea e frumusețea sveltă și întru toate delicată; el, uritul aproape brutal, de formă grosolană și respingătoare.

Fața lui e ciupită de vârsat, stafidită de slabă ce este; privirea, aspră și neîncredătoare; risul, un fel de strîmbătură.

Corpul nalt, subțiritec, adus de umeri, pare ros de vr'o boală veche pentru care mormântul e singurul medicament.

Portul îi e aproape sărăcăcios, și curat de sigur numai prin îngrijirea stăruitoare a copilei.

Adina nu se rușinează înse de înfățișarea acestui bătrân, la brațul căruia trece mulțămită și căruia îi șoptește adeseori cuvinte afectuoase ce-i mai îndulcesc espresiu-ne chipului și căută-tura.

Adina, desteaptă și cu-minte, a înțeles boala de care pătimizește bătrânul; privind în viitor, cu speranța unei bune stări de care se va bucura fără nici o piedică, lasă prezentul s'o înconjoare cu toate privațiunile ce plac bătrânului, și nici nu suferă prea mult, nici nu caută să înfrângă obiceiurile tatălui ei.

Musicantul.

Căci aceasta e patima domnului Daniel Condurachi: e sgârceit la culme.

Și totuș e de mirat că, ori cât numără și boabele de orez din supă ca că nu fie mai multe decât socoate el că trebuie într'o supă, — a ținut pe Adina în pension, a lăsat-o să învețe pianul.

A fost o mare luptă în sufletul lui Daniel când și-a dat seama că, la întoarcerea fetei acasă, după terminarea învățătorei, trebuia să cumpere un piano ca să nu uite ce învățase.

„Să cumpere!“ Numai cât auzea de cuvântul acesta, ori de câte ori se ivia împregiurarea, și stele de toate fețele îi licăriau pe dinaintea ochilor. Repetă cuvântul cu o furie înfrânată și simțea că răsunetul glasului său îi producea o durere usturătoare tocmai la lingurică.

Totuș dragostea de Adelina învinse: se îndrumă întru căutarea unui piano.

A fost o întrecere poemă eroică de răbdare față cu obrăsnicia, — cum o numia el, — a negustorilor cari-i cereau prețuri neauzite de mari, — și de umblete, și de cercetări amănunțite până să dea de vr'un „chilipir“.

A aflat că o „boeroaică“ se mută din țară, la Paris, unde-și avea măritată fata, că desface mobila „mai pe nimic“ și că este ocaziune de efințitate.

Om plin de haz de altmintrelea când eră în toane bune, încântă pe „boeroaica“ cu felul originil în care își infățișă spiritul de economie, și, după o tocmeală destul de arhi-negustorească, Daniel dobândi pianul, — care făcea cel puțin trei mii de lei, — cu opt sute cincizeci și șapte lei.

La plată uită cei șapte lei cari treceau peste suma rotundă; iar când pianul i-a fost adus acasă, refusă să plătească oamenilor și-i trimise la cucoana, care, după credința lui trebuia să-și aibă transportul în sarcină.

Așă dar avea un piano!

Grija Adinei, pe care o muncia ideea de-a mlădi avariția tatălui ei, se prefăcui în surprinderea cea mai mare și în bucuria cea mai dulce, când, la venirea de la pension, într'o duminică, vădă pianul...

Cum îl sărută în ziua aceea de călduros, pe bătrân; iar el, rezemat de ușorii uși, — ca să nu roadă pantalonii, — cu ce plăcere privi la fie-sa cum cântă de frumos!

Trecuseră aproape trei ani de la aședarea copilei, ca fată mare acum, în casa părintească.

Adina îngrijiă de cele trebuincioase zilelor, cu atâta pricepere la economie, că mărise dragostea bătrânului de ea.

Mai mult, Daniel îi dăduse și toată încrederea ei.

Se putuse stabili între tată și fiică o bună înțelegere minunată, și eră firesc: Adina nu cerea teatru, nu cerea bal, nu cerea pentru investimtare; bătrânul nu deschidea nici odată vorba asupra petrecerilor și asupra gătelilor.

Cum ajungea dar Adina să aibă un port curat și de ținut în seamă, ar părea o enigmă: din banii sgârceitului, pentru cele trebuincioase casei, copila putea să economisească și să satisfacă modestelor ei necesități.

Când rămânea singură, ziua, în timp ce bătrânul trecea în odaia lui ca să-și citească rugăciunile

ori eșiă să se plimbe, — Adina cosea, cetiă vr'un ziar de care tatăl nu avea cunoștință, și cântă; — seara, de oare-ce bătrânul nu învoiă lumină, sta mult timp pe întunec și, până să adoarmă, se lăsă gândurilor,

Atunci începea un traiu, de câteva ore adesea, într'o lume cu totul proprie de visuri și de senzațiuni.

Se vedea călătorind prin țări create de închipuirea ei, cu frumuseți care-i plăceau, — și aceste țări purtau numele de Franța, Italia, Germania. Istoria ce învățase în școală îi dăduse multe cunoștințe asupra trecutului și a formării acelor țări. De aceea, viața ei prin aceste țări eră cu secolii în urmă, pe timpul resboaielor mari, a vitejilor și a eroilor cu nume nemuritoare.)

Atât de mult loc ține în învățământ istoria altor popoare și atât de puțin a neamului nostru, încât prin țara în care trăia, călătoria rar cu gândul și nu cu închipuirea atât de aprinsă.

Visuri asupra propriei sale existenți, nu avea.

Puține impresiuni de tot eulegia din puțina varietate a traiului ei de toate zilele.

Prietene nu-ș putuse face, de când venise acasă; pe cele din pension nu avusese cum să le mai întâlnească și cu încetul le uitase.

Avea pe vara tatălui ei, bogată și deprinsă cu viața femeilor inutile din lumea care știe numai să petreacă, — dar la dânsa se ducea rar și în timpul zilei.

Fiica acesteia, urita dar pretențioasă Amelia, nu-i putuse însuflă prietășug. Discuțiunile ei numai asupra petrecerilor și gătelilor luxoase nu aveau nici un farmec pentru ea.

Nici nu-i dădea camva dorința de-a fi ca dânsa ori regretul că nu putea să petreacă și să se împodobască așa ca verișoara Amelia.

Fără să se fi simțit sgârceită, firea Adinei se formase pentru o viață liniștită, pentru economie.

E drept că se întemplantă de câteva ori să întâlnească la dna Sarieanu și fete care să-i placă, și tineri cari să-i arate îndestulă probă pentru curtenire.

Înse cu nici una din acele fete nu ajunsese la prietenie; pentru nici unul din tineri nu rămânea cu vr'o amintire.

Cuvintele lor, infățișarea lor, banalitatea poleită a ființei lor, nu o impresiona și, în singurătatea ei plăcută, nu puteau să o turbure.

Dna Sarieanu și Amelia nu veniau în casa tatălui ei, sub cuvânt că bătrânul nu se uită cu ochi bun la ele. Eră adevărat, — înse nu le putea birui aversiunea cătră el, nici prea modesta viață a Adinei.

Din contra, pe de o parte tocmai această modestie de infățișare și de gusturi a Adinei enervă pe Amelia; iar pe de altă parte, frumusețea verișoarei Adina o îndispunea.

Dacă nu eră necesitatea ce simțea une ori Amelia de-a umili pe „sărăcăcioasa“ de Adina, prin luxul ei și prin povestirea „succeselor“ ce-i da perspectiva zestrei fixată de părinți, — de sigur că nu ar fi poftit-o nici odată pe la dânsa.

Și, în adevăr, că Adina se ducea numai când o invită verișoară-sa.

De partea ei, Adina nu ar fi răspuns chemărilor Ameliei, de oare-ce eră destul de deșteaptă s'o priceapă; ascultă înse mai mult de îndemnurile bă-

trânului Daniel: fle-sa putea să se distreze, — după cum da el cu gândul, — fără să coste parale.

N'o ochise nimeni oare pe Adina, din tinerii marelui oraș?

Dênsa apoi, să fi fost preursită a nu iubi nici odată?

Așá se părea și cu toate acestea „n'aduce anul ce-aduce ceasul“ ...

II

Familia Sarieanu, în afară de urita și pretențioasa Amelia, avea încă doi copii, un băiat și o fetiță, gemeni, asemănându-se ca doue picături de rouă pe o floare, — cu mult mai mici ca Amelia.

Drăgălași de nu mai erá cum, prea puțin iubiți de sora lor cea mare, dar adorați de părinți, gemenii aveau profesor în casă pe tinerul Dăianu.

Băiat chipos, blând de fire, de-o istețime deosebită, harnic la învățatura dreptului, bun de gură când cerea împregiurarea, glumeț de spirit între aceia ce-i erau plăcuți, — se strecurase printre greutățile unei vieți sărăcăcioase, fără să plece fruntea, să ofteze, să se descurajeze.

Nu ferise în lături de la nici o muncă ce i-ar fi adus un cât de mic câștig cinstit, cu unica condițiune să nu-i fi înlănțuit prea mult libertatea ori să nu-l fi umilit.

În cazul din urmă, de venia cumva ocaziunea, se făcea leu de mândrie și de mânie demnă.

Ori cât căutase dsoara Amelia Sarieanu să se joace puțin cu el de-a amorul, în acești trei ani de când erá profesor al fraților ei, — se lovise de-o politicoasă dar energică serioșitate.

Trecuse de la amorul-propriu rănit, la ciudă; de la desconsiderarea pe față așá ca tinerul să o simtă, la îndemnul ambițiunei de-a-l plecá odată capriciului ei; de la descuragiarea neisbândeii la un fel de idee fixă care s'ar fi părut iubire; — și cu toată admirațiunea ce-i arătau toți ceilalți, la hotărîrea de-a-l luá de bărbat pe Dăianu.

Dna Șarieanu pusă în curent cu starea inimei sale, se silise s'o întoarcă de la hotărîrea ei, mai ales că după toată luarea ei aminte, se convinsese că Dăianu erá indiferent față cu Amelia.

Dar mai apoi, punend indiferența aceasta pe seama necutezării tinerului de-a aspirá la mâna unei fete atât de bogate, cedă stăruințelor Ameliei și se hotărî, în cele de pe urmă, să vorbească lui Dăianu, mai ales că și bărbatul ei bine-voise a vedea în acest tiner un om cu viitor.

Mare-i fu surprinderea, grea pozițiunea de mamă și de femeie obicinuită cu nici un refus, când Dăianu îi respunse că propunerea îl onorează, dar că e legat cu inima.

De a doua-zi și încetă a fi profesorul copiilor, cu toată părerea de reu că pierde pe de o parte un ajutor, iar pe de altă parte că erá singura casă în care șcinea că putea să vadă din când în când pe iubita sufletului lui.

Această iubită, nu-i dase nici un semn că-l luase în seamă; dar fiind că nu disperase nici odată în viața lui, iubiá în chip tainic și așteptá să-și înceapă cariera pentru a-și da pe față sentimentul și a se infățișá ca pretendent la mâna ei.

(Va urmá.)

N. RADULESCU-NIGER.

Transilvania.

(După M. Moltke.)

1

*Transilvaniă, țara sfântă,
Țară plină de tărie;
Haina ta cea verde, întinsă
Cu Carpații e 'ncinsă
Și scaldată 'n suc de vie.*

2

*Transilvaniă, solul mării,
Scursă 'ntr'un potop de mult;
Acum ești mare spicoasă
Verde — cu păduri umbroase,
Sub al cerului bun scut.*

3

*Transilvaniă, tu ruina
Unor timpuri de mândrie,
A căror urme străbune
Din altă-ană cu vremuri bune,
Odihnesc pe-a ta câmpie.*

4

*Transilvaniă, leagăn verde,
Al popoarelor odor
Tu ai clima cea mai bună
Și din nații legi cunună
Pe altarul țerii lor.*

5

*Transilvaniă, templu verde,
Tu 'n a dealurilor coruri
Nalți omagiile pioase
A multor limbi obidoase
Cătră Domnul sfânt din ceruri,*

6

*Transilvaniă răbdurie,
Loc de pază și mândrie
Pentru ori ce confesiune:
Fiți și de-acuma nainte
Paza libertății sfinte.*

7

*Transilvaniă, dulce țară,
Patrie frumsețe rară:
Vivat strigăm mamă ție,
Tu la sîn cu bucurie
Strînge-ți toți fiii 'n frăție!*

MARIA CIOBAN.

Manuscrisul unei femei.

(Urmare și fine.)

Reflecțiile astea mi le făceam pe când mergeam pe poteca cea îngustă din livadă, aproape lipiți unul de altul, fără să ne vorbim, numai tu din când în când dedeași la o parte crăcile prea aplecate ale pomilor care m'ar fi isbit în față. Eu îți mulțumiam din ochi de aceasta atențiune. Cotisem la dreapta și ne perdusem din ochii celor cari ne urmau. Mi-ai strins puțin brațul, dar cu sficțiune, te-ai uitat în ochii mei, eu i am plecat în jos și mi-ai spus: — „Iartă-me că te admir, dar ved în dta o ființă cum n'am mai întelnit în cale. N'aș voi pentru nimic în lume să te mahnesc cu vorbele mele, înse trebuie să știi că ochii și întreaga ființă a dumitale m'au făcut să simt ceva, ce n'am simțit până acuma“.

Mi-ai strins și mai tare brațul și eu m'am lipit și mai mult de umărul teu. Aceste cuvinte le-am sorbit cu ochii după buzele tale și mi-au venit atunci la ureche ca o musică divină.

Inima începui să-mi svicnească mai tare, obraji mi se aprinseră și genuchii imi tremurau.

Da în acel moment am cunoscut și eu ce va să zică să te ieși din amor.

Cum te-am iubit eu pe tine, rar femei să mai iubească în lumea aceasta. Aveam sute de vorbe de dragoste, căci nu le auzisem până atunci de la nimeni, doriaș cu patimă să fug eu de tine în necunoscut, tremuram de emoțiune lângă tine și m'am stăpănit. Nu ți-am spus nimic. Curioase ființe suntem și noi femeile.

În cele din urmă ajunserăm la marginea livadei. Soarele apunea după munți. Ce spectacol feeric se înfățișă înaintea ochilor, și ce senzații imi umplură sufletul. Acelaș soare care-l vedusem de atâtea mii de ori apuind, nu avusem atâtea înriurire asupra sufletului meu ca în acele momente. Eră tot acel soare care-l mai vedusem, dar mie par că mi se părea că eră altul.

O mulțămire neînțeleasă imi cuprinse întreaga ființă și par că simțiam că renășceam. Pentru prima oară vedui că tot din pregiurul meu ride, pentru că ridea și sufletul meu.

Pentru întâiași dată simții plăcere la ideea unui viitor mai fericit pe care-l întvedeam atunci în culori rose. Eram transformată radical.

Stăturăm puțin, admirarăm acest apus de aquarelă și în urmă ne întoarserăm.

Mai umblasem de multe ori pe drumul acela, dar nici odată nu mi s'a părut atât de fermecător ca atunci.

Cer, munți, copaci, potecă, totul mi se părea altfel de cum le mai vedusem și tot par că luă parte la fericirea de care eră înecat sufletul meu.

Când am ramas singură în camera mea, am căutat să-mi dau seama de starea mea sufletească, dar mi-a fost imposibil: În ființa mea, în cugetare, în tot, eră un haos căruia nu-i puteam da nici un rost. În vălmășagul acesta bărbatul meu pierise cu totul, se ștersese, neremăind decât o umbră, nelămurită și aceea. Înaintea ochilor mei nu eră decât tu. Eu începusem să te iubesc eu o pasiune ne bună, aveam conștiință de aceasta, dar cum se făcea asta nu puteam să-mi dau nici o socoteală.

Fel de fel de gânduri mi se perindaș prin creier.

Și adormii fericită cum n'adormisem nici odată până atunci. Am adormit cu o satisfacție deplină că a doua zi când me voi scula, ochii mei vor întelni privirea ta.

Restul îl știi.

De ce n'am murit atunci?

Eră scris înse, că nici aceasta fericire care aveam s'o gust lângă tine, să nu fie complectă: eră căsătorit!

Toamna arborii se despoae de foi și remân goi; primăvara înse se imbracă iar. Când trăsnetul isbeșce un arbore, semnul rămâne și după primăvară: inima mea a primit atunci o lovitură atât de puternică, că și acum e adânc săpată într'ensă.

Dar m'am ascuns; și m'am ascuns așa de bine, că n'o știi decât acum aceasta, de oare-ce fața mea nici odată n'a arătat suferința sufletului meu.

Mi-am ascuns durerea în indeferență, arătându-me față de tine că nu me costă așa de mult că tu eră căsătorit. În realitate înse suferiam, și ideea me consumă. Da, a fost și asta un factor principal — pe lângă celelalte multe — care m'au determinat la actul disperat ce l-am sevărșit sub ochii tei.*

Te-am iubit; am murit pentru tine, dar te-am condamnat că ți-ai înșelat femeia cu mine.

În viață nu ți-aș fi spus-o asta nici odată, dar acum când citești rândurile acestea, nu mai sunt și deci pot să spun tot ce am simțit. Știi bine că eu am avut un caracter și un temperament aparte de cum sunt celelalte femei. Toate lucrurile și ființele cari m'au încungiurat, le-am vedut prin prisma acestui temperament; iată, dar, punctul de plecare al nenorocirilor mele în dragostea ce am avut-o eu tine.

După o săptămână de când te-am întelnit, am aflat că și tu eră căsătorit. Ai ascuns-o, înse a trebuit s'o știi. De o mie de ori mai bine dacă n'aș mai fi știut-o. Nu te condemn pentru că și ție ți-ar fi venit greu s'o spu. Eră un lucru prea delicat.

Ei bine, atunci când am aflat, a fost o luptă grozavă în sufletul meu. Am mers până acolo încât am gândit să fug de tine, să nu te mai ved, de oare-ce eră și tu ca și ceilalți și nimiciseși tot ce se numeșce simțire în mine, dar o putere mai presus de voința mea m'a pironit locului și mi-a îndreptat din nou pașii spre tine.

Șcieam d'atunci că mergeam la ruina complectă a sufletului meu, nu m'am oprit și am mers până la capăt. La capătul acesta a fost mormântul!...

Acum când judec mai limpede, imi dau perfect de bine seama de starea mea sufletească din acele timpuri: semenam cu o casă cuprinsă de flacări din toate părțile, căreia ori-ce ajutor i s'ar da, e de prisos, de oare-ce trebuie să ardă pân' se va preface în cenușe. Și am ars!...

Ții minte că odată, nu știi cum, ți-a scăpat vorba că soția ta te iubeșce, că simți și tu o oarecare simpatie pentru dânsa, dar că așa cum me iubeșcei pe mine, n'ai iubit în viața ta o altă femeie. Ce suferinți cređi tu că eră în sufletul meu atunci?

... Mi-e imposibil să ți-le descriu.

Tot atunci ai mai adăogat că scriitorul poate

* Aceasta femeie, de disperare, s'a aruncat într'o prăpastie din munții Gorjului unde și-a găsit moartea, actul acesta l-a făcut chiar în fața amantului ei. Faptul e adevărat și s'a petrecut acum 6 ani, în luna Iulie. Munuserisul publicat de noi, a fost trimes amantului chiar în ziua aceea și dânsul l-a primit după ce faptul s'a consumat.

A-B-C.

să-și iubească soția și tot în acelaș timp să-și adoare și amanta. Ai explicat asta spunând că dedublarea îl face astfel.

Eū me siliam să-mi ascund durerea și să nu arat că sufer, cu toate că fiecare cuvânt al teū cădea ca o picătură de plumb topit pe inima mea sângerândă. Din acel moment înse, conștiința mea te-a condamnat, căci am simțit milă pentru femeea ta, nenorocită ca și mine, căci tot ca și pe mine o negliă bărbatul ei; eram amândouă perfect în aceeaș situație.

N'am avut înse nici-o putere să-i vin în ajutor, de oare-ce nu am putut veni nici chiar în ajutorul meu... Am fost așa de slabă.

Lucru și neexplicabil — adevărat că sufletul omenesc e un complex de patimi cari se atrag și se alungă unele pe altele — aci plângeam pe femeea ta că eră o martiră ca și mine, îți condamnăm purtarea și aci deveniam geloasă pe aceasta femeie.

E grozavă multiplicitatea eului nostru.

La aceeaș ființă, atâtea patimi cari se contraciază între ele.

Da, am avut momente, — multe chiar — când am fost geloasă, de o gelosie nebună... nesocotită.

Vedeam bine că me iubiă, că eram lumina ochilor tei, viața ta, — dacă vreai — și totuș mi se părea că-ți iubiă mai mult soția.

Aci te condamnăm că o înșelai pe această femeie nenorocită, și aci, tot eū, fierbeam de ciudă și de gleosie că tu, poate, când îmi vorbiai, te gândiași la ea.

În clipele acelea chiar când me sărutași, îmi venia în gând femeia ta și-mi ziceam că și pe ea tot astfel o săruți.

Eră grozavă lupta care se petrecea în acest suflet sbuciumat.

Toate acestea ți le spun așa cum le-am simțit, ca să ai cunoștință și tu de torturile mele de idei.

N'au fost înse numai ideile astea cari m'au muncit, mai veniaū datorile mele de soție precum și fapta condamnabilă ce făceam, înșelându-mi soțul, fie chiar că acest soț eră nedemn de mine. După ce-le-alte toate mai aveam și remușcări.

Înțelegi bine că o clipă singură sufletul meu n'a încetat să nu fie sbuciumat.

După ce ne-am despărțit de la unchiul meu, tu te-ai dus acasă. Acelaș lucru l-am făcut și eū.

Drumul acela mi s'a părut că e drumul spre cimitir. Par că singură me duceam după cortegiul meu funebru.

Acasă, când am dat eu ochii de soțul meu, m'am răcit: cugetul numai nu eră curat și nici inima.

Te iubiam pe tine.

Vezi bine că nu mai puteam să mai privesc în ochii lui cu seninătatea sufletului meu de odinioară: îi călcam pe urme.

După câteva zile a plecat și el și atunci singură, am det drumul lacrimilor să curgă în toată voea. Ți-am scris atunci cât am suferit în crizele prin care am trecut.

Înse ți-am ascuns că bărbatul meu lipsia, de teamă că poate aveași să vii la mine.

Pentru nimic în lume n'aș fi voit să fac și eū din domiciliul conjugal aceea ce a făcut soțul meu. Vezi că-mi mai rămăsese o licărire de cinste.

Țin minte că după un oare-care timp creerul meu ajunsese ceva confus: un iarmaroc unde se a-

dună tot felul de lume și din care nu se poate prinde nimic. Tot așa și în creerul meu se perîndaū ideile fără nici-o coordonare, fără nici-o legătură, unele mai ciudate decât altele. Se goniau și se înlocuiau unele pe altele la fie-ce clipă, fără ea să-mi rămăie urmă din trecerea lor.

După idei veniau crizele: aci me gândiam la tine, aci la nevasta ta, aci la soțul meu, aci la lume care me va privi cu scârbă de aci înainte. Pe urmă compătiam pe femeia ta, îi luam locul și par că simțiam cât de mult trebuia să sufere, că te vedea așa de schimbat și de ursuz față de dânsa, atunci când ea căută să te mângăie, neînțelegând de ce reū suferi.

Dar imediat treceam de la aceste idei la altele contrare celor dintâi: deveniam geloasă și cugetam că tu, poate, în acele momente nu erăi ursuz cum mi te închipuiam eū, că din contra, vorbiai dulce femeii tale... că o săruți!... La ideea asta un fior îmi străbătea tot corpul, mi se răceau templele, me simțeam moleșită și începeam din nou să plâng.

În acele momente une-ori am luat condeiul să-ți scriu să vii din București la mine și alte ori me decideam să plec eū spre tine.

În astfel de momente a încolțit ideea sinucide-rei în creerul meu slăbit din cauza suferințelor morale.

Întâi și întâi, când ca un fulger m'a licărit gândul de a isprăvi odată cu viața asta miserabilă și fără nici-o perspectivă alta decât durerea, m'am cutremurat din tot corpul și am avut groază de moarte.

Eră noapte — țin foarte bine minte — și de frică, am chemat servitoarea și am pus-o de a aprins toate luminările din candelabre și am ținut-o lângă mine până la 12 noaptea.

După ce rămăsei singură, me frământai și după multe sforțări reuși să înjghebez în creer o fărîmă de judecată: Pentru ce aveam să mai trăiesc? Iubiam eu o pasiune incendioasă pe un om căsătorit, eū, femeie măritată.

Unde avea să me ducă pasiunea asta nebună și nesocotită? Trăind, trebuia să-mi înșel mereū bărbatul și la urmă să fiu privită cu scârbă de lume. Pe urmă, acela pe care-l alesese inima mea, avea o soție pentru care simțea afecțiune — ai spus-o singur — deci totalmente trebuia să vie o zi când acest ales al inimei mele avea să se sature de mine — la cei mai mulți bărbați sațiul vine mâncând — să se plictisească și să se reîntoarcă iarăș la femeia lui legitimă. Nu șeiu dacă ai fi făcut-o, dar așa te-am judecat atunci. Dacă te jignesc, iartă-me. Cum aș mai fi putut trăi după o asemenea lovitură grozavă? Mai bine puțin curagiū și să isprăvesc odată pentru totdauna.

Dacă în cartea destinului n'a fost scris să fiu fericită — am avut destule probe să constat aceasta — la ce m'aș mai fi încumetat să trăiesc?

Să mai fac lumină asupra unui punct remas în umbră: Scrisorile care ți le-am trimes, le-am scris în momentele cele mai ciudate ce le-am avut în viață.

Ți-am vorbit de amorul nebunesc în scopul mai mult să — nu distrug spiritul; aveam mare nevoie de aceasta. Am voit cu toată gândirea și tot sufletul să le concentrez numai la tine, cătră care cugetarea își luă mereū sborul.

Și am fost fericită atunci că putusem muri să me înșel singură.

Nu mai aveam alt nimic decât la capătul aceleia fericirii să fie mormântul. Am ales felul acesta de a muri, fiind sigură că nu va face atâta sgomot. — Se va atribui moartea mea unui accident, și nimeni în urmă nu va avea ceva de zis la adresa cinstei mele: Chiar moartă voi să fiu respectată.

Dacă am fost atât de slabă și n'am avut putere să me împotrivesc singură, cel puțin să nu me mai defaimă lumea în urmă și să rămân tot respectată ea și mai înainte.

IV

Scăparea mea în mormânt.

Plânge acum pe o sërmană nenorocită care te-a iubit. Acesta a fost singurul reu care l-a făcut și ea în lumea aceasta; plânge-o, pentru că aceasta iubire a fost cauza că în momentul când citeșei aceste rënduri, nu mai este printre cei vii.

Nu fi mâhnit pe mine din pricina câtorva cuvinte, prea aspre poate, care ți le-am spus în aceasta spovedanie a mea: dacă ți-am dat sufletul, inima, ființa mea, trebuiă să-ți dau și gândul meu, altfel sacrificiul n'ar fi fost complet. Și numai în scopul acesta ți-am scris pentru ca să cunoșci bine de tot pe aceea care te-a iubit atâta.

Me mai desparte un ceas de când scriu și până ce nu voi mai fi. Uite în acest moment judecata mi-e așa de limpede cum nu mi-a fost de mult timp: am conștiința tuturor faptelor în întreg tot, perfect de bine. Știu că am să mor și că toate acestea nici un muschiu al meu nu mai tresare. Me duc la moarte ca și când m'aș duce la o serbare. Da, pentru mine e serbare, de oară-ce va fi scăparea tuturor nenorocirilor. Un singur lucru regret: că n'am să te mai ved pe tine. Asta îmi sfășie inima.

În momentul acesta îmi pare reu că nu mi-am cerut iertare de la soția ta, căreia i-am furat din dragostea ce o aveai pentru dânsa, dragoste care ar fi trebuit s'o ai numai pentru unul. Dar me gândesc și zie: ia-ș fi turburat fericirea însădar. Adio! —

Te rog din suflet, cât vei trăi să nu me uii. În acest moment singură ideea asta me face fericită. Nu-ți poți inchipui ce mulțumire simte un nenorocit condamnat să moară când i se va spune că n'are să fie uitat și că ființa care o iubește mai mult, își va aduce mereu aminte de acela care nu mai este.

Un ultim cuvânt și voi lăsa condeiul din mână: În momentul când me voi arunca în prăpastia de unde n'am să mai es nici odată, me voi arunca cu numele tei pe buze. Moartea nu mi se va părea atât de îngrozitoare.

Aceea care nu mai este,

Mari.

P. S. M'am îmbucurat.

După ce voi pecetlui scrisoarea, o voi pune la poștă și pe urmă voi veni să te iaș ca să mergem la plimbarea proiectată în munți.

Nu știi nimic de planul meu și me voi silii pe cât voi putea să-mi ascund emoțiunea.

Bărbatul meu va sosi aci mâne.

Te rog din toată inima să nu spui nimic la nimeni. Am pus eu la cale tot.

Momentul cel mai suprem va fi când me voi smulge din brațele tale pentru a me arunca în brațele morții. Nu me va părăsi curagiul în acel moment? Nu cred. — Plec acum.

GR. MĂRUNȚEANU.

Cântece populare.

(Din pregătura Timișorii.)

De când mândră te iubesc,
Nu pot să me odihnesc,
Desfă mândră ce-ai făcut,
Și-mi dă drumul să me duc,
Nu me ținea fermecat,
Ca pe cal de gard legat.
— Nu pot bade să-ți desfac,
Că din pör t-am roțozat,
Și din urmă t-am luat,
Ghem pe apă l-am țipat,
Și cum n'are apa stare,
Nici tu să n'ai alinare.

Frunză verde baraboș,
Iar om fi noi amendoș,
Că om sparge niște nucș,
Ș-om face dragoste dulcș,
Ș-om sparge vr'o doue ouă,
Ș-om face dragoste nouă.

Scoală scoală tu Varvară,
Că-i cam mult d'alaltă sară,
Scoală mulge vacile,
Cum le mulg și altele;
Cătu-i dela noi în jos,
Toate le-au mulș și le-au scos, —
Cătu-i de la noi în sus,
Toate le-au mulș și le-au dus.

Ea se scoală 'n capu gol,
Vacile fug prin ocol,
Că gândese că-i cîuma lor,
Ea se duce să le 'ntoarne,
Vacile o iau în coarne. —

Ardă focul sutele,
Cum mărită fetele,
Ba încă și mutele,
Și pe toate slutele.

Lăcomii și eu la sută,
Și luaș o hidă mută,
Suta șede 'n puș lădiș,
Muta șede 'n cornu vetriș,
Fugă tu hidă de pe vatră!
Ba eu, zeu, că-s eununată,
Și de capul tei legată.
Eu la sută m'aș uită,
Nu me pot de hida mea,
Num'odată m'am uitat,
Ea la mine c'o căutat,
Și cu ochii so 'nciolbat,
Me mir că nu m'o mâncat.

Gândit-am măndro gândit,
Să mă las de-al tei iubit,
Dar inima iar me 'ntoarnă
Să te iubesc pân la toamnă,
De la toamnă incoala,
Iubească-te cine vrea. —

N. FIRU.

Din școala vieții.

I

... Și îți tragi mânuși albe, și te gătești ca nici odată până atunci...

Colegii te privesc mirați, — unul trage cu ochiul celuilalt.

Apoi eși. Drumul e plin de praf, și tu te încrunți. — În fine sosеști.

Suind treptele, scoți batista, și ștergi de praf ghetele de lac, să scilipească mai bine. Mai dai odată cu mâna pe mustețe, — apoi intrii cu inima palpitândă.

„Sărut mânilе doamnă, — a! bon jour coco-niță!”

— „Ah! dta ești dle? — poftеșce, — poftеșce!”
— Și doamna ia loc, frumoasa ta Almasundă suride.

— „Cum ai dormit după bal, domnule X?”

— „Admirabil! — Și dvoastre?”

— „Ah! — și noi, eram foarte obosite!”

Și conversația începe cu toată răceala ei. Tu, suflet idealist și naiv, care nu ai trecut prin „școala vieții”, — tu, nu îți poți esplică nimic. — Cum de sânt așa de reci față cu tine, când cu totul altcum eră — eri, — aseară la bal. Acum le ești par că spre silă! — Uf! — Nu, — tu nu pricepi, căci nu șeii un lucru simplu. — Pe tine te șeii în oraș ca băiat talentat, care poate să devină mare. Și a te avea împregiur într'o societate — „li-e fală!” — Dar acasă? „Nu ești partie”, și nu-î „în public”, apoi icoanele nu „invidiază!” — Mai apoi, Almasunda ta are și dușmanee. — Apoi dēnsa nu voeșce să danseze mai puțin decât ele, și intră în luptă! — Are ea urme galeșele priviri, neobiceuite stringeri de mână și ... dansând îți permite a-ți apropiă buzele de pērul ei auriu. — Și tu crești, — căci ești naiv, nu ești stric it, — ești idealist.

„Spune-mi, coconiță, ai șei Ma-tale iubi?”

Ea nu răspunde, îți stringe mâna, îți pleacă fruntea la piept ... și valsul ve leagănă ...

Așă e la bal! — Cearcă inșe, și zi-î cu altă ocasiune:

„Dră, — eū sūnt mult sincer, și îți destăinuesc, că din primul moment, te ador, ca și frumoasele mele visări din copilărie.”

„Ah! — (suride) asta e foarte frumos din partea dtale.”

Tu ești naiv. — Ea în societate e acrită, acasă e sinceră.

Iar când îți iaî adio și eși, din totul numai atât ai învățat, că fetele nu în bal, — ci acasă trebuie să le cunoști.

Și eși. Strada e colbuită, (ce are de-a face), tu visător, naiv, idealist, — nu ești în stare a simți destul dispreț. — Toată răsbunarea îți este, că te reintorci la visurile tale. Și umbli visător ...

II

... „Ce frumos trebuie să fi fost în Egiptul antic... Memnon, care grăia cu voce de metal când primele raze ale soarelui îi atingeau fruntea lui ce se înalță în nori... Serapii, — Sfiinxii, Isis, cu inscripția „Eu sūnt, am fost și voi fi, și nimeni nu a pētruns vēlul ce me acopere”, — apoi piramidele, Nilul, palmierii, — pustiul. — Teba, Nemfis, — ...”

O fereastă se deschide, — cineva priveșce în urmă-ți. — Tu nu te întorci, auzi inșe un ris ironic, și o voce clară de femee: „Priviți, bietul poet visează la Almasunda.”

Nu-î așă că te ucide clipa în care unul, de care ești convins că e intruparea idiotismului, te priveșce cu aer protector? —

La un colț de stradă, cavalerii pavagiului își urmează obiceiul de a fixă trecătorii, și a-ș face insolentele observări.

Iar tu, — ce să-î faci, — ești condamnat a sta de vorbă cu ei, — te oprești, saluți și intrii în șirul lor. — Ei se întore, unul suride, altul te măsură cu privirea, al treilea te primeșce cu cea mai falsă și ofensătoare complesanță.

Și te ucide aerul protector cu care te primesc acești „gentrii”, — a căror singură virtute este, că s'au născut bogați.

Și privindu-te, nu fac altceva decât șpionează la care grad va creșce flacăra în ochii tei, de fericea că ai putut intră în magnifica lor societate.

Atunci apoi, fiește care începe a-și arată „spiritul”. — Glumele apropos, cari nu cruță nici virtutea nici pe Dumneșeu, își încep cursul, pe când ei observă întru cât își creșce admirația.

Și tu ... te scărbești. — Pretinđi doar de la acești tineri, cari sūnt priviți în primul rēnd, ca și viitorul națiunei, pretinđi și o minimală dosă de serioșitate.

Apoi — cauți, și afli ușor pretext, și pleci. — Disprețul te urmează, manifestându-se în malițioasele glume ce le fac atunei când abia de 3 pași te-ai depărtat:

„Are o pălăria eșită din modă, ca și ingenunchiarea la declarațiile de amor”. — Apoi un ris.

Iar tu, — biet idealist naiv, nici a disprețui nu ești de-a binele, căci în tăcerea ta e mai multă milă decât dispreț.

Din toate, numai atât înveți, că viitorul națiunei, nu în saloane se plămădeșce.

Și treci visând: „Ah! ce minunat e universul... în el sūnt mii și mii de planete, ... pe fiecare, mii și mii de vietăți, cari constau din încă pe atâtea celule ordinate. — Celule din milioane de molecule, complexul infinitelor atome, în cari alte univeerse nevădute, dar tot atât de complicate, își duc cărarea destinului lor. — Mii de univeerse într'un picur de apă, când mările sūnt partea altor infinit de multe univeerse ...”

O fereastă se deschide, cineva priveșce în urmă-ți. — Tu nu te întorci, inșe un ris malițios îți loveșce urechea, și îți pētrunde în suflet glasul subțire al unei femei: „Priviți, bietul poet iar visează de Almasunda!”

III

Căci inședar e totul, — omul abia va înțelege superioritatea lui Dșeu.

Tot așa și un vierme se crede și cel mai perfect în univers, precum și un bou, atunci, când trage în jug, — la aceea se cugetă, — că el e superior stăpânului său, și încă, în primul rând, prin „răbdarea“ lui.

Așa oamenii între sine. Un „...escu, ...cescu, ...viciu“, află în totdeauna în sine calități superioare unui d'alde Schakespeare, Goethe etc. și cel din urmă caporal își zice în sine că el în locul lui Napoleon altecum făcea la Berezina ori la Moscova. Apoi, dacă există șovinism de gintă, de specie, de rassă și de gen, există și șovinism de persoană, altecum zis „egoism“.

Acest din urmă se validează mai mult, căci se asociază adese spre un scop comun.

Gurile rele ce sunt? — Șovinism de rea credință. — O boală. — Inședar ești superior altora, lor asta nu le-e de creșut, și te vor trage la tot cazul în tina în care ei sunt. — Căci ținta lor e „nivelarea“.

Atât e numai fatalul, — că nivelând, doboară în tină capetele ridicare deja, și nu ridică pe cele remase jos, din tină. — Din simpla cauză, că ei se cred, ca întinați, cei mai superiori.

Căci inședar e totul, omul nici superioritatea lui Dumnezeu nu prea voește să o înțeleagă;

Tu, suflet idealist și naiv, le vezi aceste, — le vezi, și mergi visător. Din toate, poate atât înveți că:

„... totul e monedă calpă,
Quintesență de miserii, de la creșcet, până 'n talpă“.

Si mergi visător. De asta dată nu se deschide fereasta nimănui în urmă-ți, nici un idiot nu strigă, că visezi la Almasunda, chipul searbăd al vanității, — nu, — căci ești afară în câmp, departe de orașul sgomotos.

Aici e pace și liniște, e murmur de isvoare, e glas de ciocărlie, — e miros de otavă și răcoarea zefirului în umbra sălcânilor.

Aici îți poți da sbor gândurilor, și inima simplității, — amorul, — florilor; — vezi o țerancă rumenă și sficioasă, un băețel care își învață lecția pe câmp ...

În prima vezi vedea amorul adevărat, în băețelul de țeran — viitorul națiunii ...

Când la oraș:

„... totul e monedă calpă,
„Quintesență de miserii, de la creșcet până 'n talpă“.

Beins, 22 nov. 1900.

V. E. M.

Coana Manda din Obor e poftită la masa chirașului său care e profesor.

Din vorbă în vorbă, pe când mâncau, profesorul o întreabă:

— Îți place archeologia, dnă?

— Da, dle, foarte mult; dar nu țin, pentru că m'am săturat.

Aritmetică modernă.

Tatăl. — Ia spune, Dumitre, dacă ai fi tu acum mare și ai vrea să-ți cumperi o casă cu 100 mii franci, dar tu n'ai avea decât 3000, ce ți-ar mai trebui?

Fiul. — O nevastă bogată ...

Literatură germană.

— Hermann Sudermann, *Johannisfeuer. Schauspiel in vier Akten.* Stuttgart (I. G. Cotta), 1900. —

În raport cu ceilalți scriitori germani contemporani, Sudermann e destul de bine cunoscut și la noi Români. Negreșit numai ca poet dramatic. Au fost traduse până acum în limba noastră următoarele drame scrise de dânsul: „Onoarea“; „Magda“ (trad. de Virgil Popescu) și acum de curând, în revista noastră, „Ioan Botezătorul“. Cele două dintei s'au reprezentat adese-o și cu un efect mare pe scena primului nostru teatru din București, — efectul potențat mai ales prin predarea rolurilor de căpetenie de către puternica artistă Agata Bărescu.

Îată pentru ce ne simțim îndemnați a vorbi ceva și despre cea mai nouă lucrare dramatică a acestui poet, — lucrare ce, apărută de curând, a trecut deja cu iuteala vântului peste toate scenele germane și care se va joca în curând și în București, cu cea mai celebră tragediană germană, Agnes Sorma, în rolul principal.

Firește în limba originală. De tradus această piesă n'a fost tradusă încă și nici nu cred să ajungă vreodată pe scenă română, Motivul e, că dintre toate piesele lui Sudermann aceasta este cea mai tipică germană, scoasă din sufletul și credințele germane, zugrăvind caractere din o provincie nemțască și scrisă în cea mai mare parte, în dialect.

„Johannisfeuer“ s'ar putea traduce în limba noastră prin „Noaptea Sânzienelor“. (Numirea „Noaptea Sft-lui Ioan“, inventată de un ziar din Sibiu, e o naivitate!) Este aceasta noaptea de vară, din 16 iunie, de care se leagă o mulțime de credințe și obiceiuri, remase din păgâni și păstrate la diferite popoare. La Germani această noapte e serbată aproape cu același alai ca și presara de Anul-noi: cu veghiere până după miezul-noptii, cu jocuri și beuturi, pe când afară flacăii și fetele se adună pe câte-un vârf de deal și aprind rachete sau roate învelite cu paie, cărora le dau drumul pe o coastă 'n jos, — serbări ce se desfășoară negreșit mai mult la țară, — ea și la noi Români și ea la alte popoare cari le-au mai păstrat din străbuni.

În o noapte de Sânziene se petrece și drama mai nouă a lui Sudermann și anume în Litvania, un colț al Prusiei, în care acum locuiesc elemente germane, iar din cel litvan n'au mai ramas decât frânturi de credințe și de cântece.

La curtea proprietarului Vogelreuter se fac pregătiri de nuntă. Fata acestuia, Trude, are să ia în căsătorie pe vărul său Georg von Hartwig, un tiner cu vederi moderne, încăpăținat, dar simpatie prin fermitatea voinței. Trude iubesc pe Georg cu tot focul unei copile inocente de 18 ani. Iubirea lui Georg înse pare a fi mai mult un sentiment de grațitudine față de generozitatea unchiului său Vogelreuter, are mai mult o nuanță convențională, mai mult stimă, decât iubire.

Aceasta apoi se vede, îndată ce isbucnește în sufletul lui o iubire vechie. El iubise adincoară pe Marikke, sau Heimchen cum îi ziceau, o copilă de suflet, luată de pe stradă de către proprietarul Vogelreuter și crescută în casa sa. Acum se revăd, și temperamentul lor amândouă colerice, sunt cu mult prea înrudite, decât să nu se apropie unul de celalalt.

În o noapte de Sânziene, presara cununiei lui Georg cu Trude, inimile înrudite se găesc. Georg își uită de datoriile sale față de mireasă și ferecat de vraja nopții, el își destăinuie iubirea celeilalte, Maricăi, care la rândul ei nu hesită a i se face stăpână pe iubirea lui. Și amândoi petrec o noapte „păgână” — Cuvântul „păgân” exprimă mai corect relațiunea acestor doi amoresați, — pe când în o cameră alături de ei inocenta mireasă „doarme învățată toată în pērul ei mătăsos” și visează fericirea de mâne.

Conflictul e propus. Cetitorul poate să se aștepte sau la o deslegare tragică sau la o fugă a lui Georg cu Marikke, — în care cas am avea o comedie. Nu se întâmplă nici una nici alta. A doua zi Georg se duce frumuseț la biserică să se cunune cu mireasa-i Trude, iar Marikke rămâne cu jalea ei și cu ... o noapte fericită de Sânziene.

Acesta-i, foarte pe scurt, conținutul dramei.

Precum vedurăm: o tragedie sguuitoare, cu pasiuni mari sau cu probleme deosebite „Noaptea Sânzienelor” nu este. Nu e vorba de o evoluție a lui Sudermann, din potrivă, față de producțiile anterioare, această dramă prezintă mai puțin interes.

Dar calitățile abilului dramatician ies cu toate astea foarte real la iveală. Părțile romantice cu vraja nopții de Sânziene, câteva figuri admirabile ca Trude și bătrânul neamț Vogelreuter, apoi indeosebi bogăția de spirit și de frase poetice în cursul acțiunii, sânt de interes deosebit pentru cetitor și-mi închipui că trebuie să producă efect mare de pe scenă.

Orî cum inse, la renume universal „Johannisfeuer” n'o să ajungă, din motivul amintit, că atât ca obiect, cât și ca elaborare, e o dramă specific germană.

* *

LITERATURĂ.

De la Academia Română. Vineri, la 30 nov. n. Academia Română a ținut ședință publică. S'au făcut următoarele lecturi: dl dr. V. Babeș: „Desvoltarea cunoștințelor noastre asupra turbării”; dl general C. I. Brătianu: „Însemnătatea chartei României pentru economia noastră națională”.

Ateneul român din București. Inaugurarea conferențelor Ateneului Român din București pe 1900—1901 se va face duminică la 26 novembre v. (9 decembrie n.) la orele 8 și jumătate seara. Prima conferență se va ținea de cătră dl dr. Victor Babeș, despre „Regenerarea națiunii române”.

Alexandri în ediție populară. În „Biblioteca pentru toți” de la București, care a trecut în editura librăriei Leon Alcalay, a apărut un nou volum din scrierile lui Alexandri. Acesta conține „Doine” 1841—52. Prefața și acestui volum e scrisă de dl I. Bianu.

Buletinul jubilar al Societății Geografice Române. În vederea serbării jubileului de 25 ani al înființării sale, Societatea Geografică Română din București a scos un număr jubilar al buletinului său, publicat prin îngrijirea dlui George I. Lahovari, secretar general al Societății. Acest număr, tipărit foarte elegant, ne prezintă toate actele de frunte ale Societății de la înființarea sa și până astăzi. Din aceste relevăm: statutele, ședința de inaugurare, lista de membrii biuroului și a membrilor Societății, premiile în-

ființate și distribuite, tabloul conferințelor ținute congresele internaționale, exploratori români, publicațiile Societății Geografice Române. Volumul e intercalat cu mai multe portrete reușite: regele, prințul Ferdinand, Alexandru Cantacuzino, general G. Manu, gen. C. Barozzi, G. I. Lahovari, Louis Basset, Al. C. Michăescu, gen. C. I. Brătianu, Grigore Tocilescu, V. A. Urechia, P. S. Aurelian, Gr. C. Cantacuzino, dr. I. Felix, dr. Dim. Grecescu, Gr. Stefanescu, dr. T. Hepites, G. Ionescu-Gion, Gr. I. Lahovari.

Teatru de copii. A apărut în editura „Familiei” în Oradea-mare: „Nunta lui Pîrjol” glumă de la sate, într'un act, în versuri, de Iosif Vulcan. Prețul 20 fileri; mai puține de 5 exemplare nu se expediază pe poștă.

Curs elementar de botanică și zoologie pentru clasele inferioare ale școalelor medii, partea I, de George Chelariu, profesor și dirigent la școala reală din Brașov, a apărut acolo în editura tipografiei Ciurcu, ediție ajutată de fondul Coresi. Manualul, intercalat cu foarte multe ilustrațiuni, este compus în conformitate cu planul ministeriului. Prețul 2 cor. 60 fil.

Cultura lucernei. Din Biblioteca Poporală a Administrațiunii Domeniului Coroanei a apărut la București cărticica a XVI-a. Cuprinde „Cultura lucernei” de Corneliu Roman, directorul stațiunii agro-nomice.

TEATRU.

Teatrul Național din București. *Dșoara Agata Bărsescu* a debutat în săptămâna trecută joi în „Sapho” de Grillparzer, acum marți în „Alexandra” de Voss, cu cel mai mare succes. — *Dna Aristita Romanescu* a avut primul său beneficiu sâmbătă în piesa „Craiu de ghindă” de dl V. Leonescu. — *Penes Curcanul*, dramă resboinică în 5 acte de dnii V. Leonescu și T. Dușescu-Dușu, s'a pus în repetiție și se va jucă la 28 novembre (11 decembre,) aniversarea luării Plevnei — *Pecate*, noua piesă a dlui Radu D. Rosetti, se va jucă întēia-oară la 1/14 decembre.

Concert și reprezentație teatrală în Vistea-de-jos. Cu ocașiunea sfințirii bisericei gr. cat. române din Vistea-de-jos, la 25 novembre n., s'a dat acolo și un concert, urmat de o reprezentație teatrală. *Dșoarele Iulia Toflea și Irina Silaghi* au cântat arii românești; *dșoara Mărioara Poparad* a declamat „Dușmancele” de Coșbuc; apoi s'a jucat localizarea „O vecinătate periculoasă”. Iar dl G. B. Boeriu a predat monologul „Aurul”. Dans.

MUSICĂ.

Dșoara Teodorini la Teatrul Național din București debutează cu cel mai mare succes. În săptămâna trecută a fost aplaudată cu mare entuziasm în „Cavaleria Rusticana” și în „Navareza”, iar luni în săptămâna aceasta în „Gioconda”. Publicul i-a făcut ovațiuni entusiaste. Trupa de la opera română a secundat-o într'un mod foarte satisfăcător. Asemenea și orchestra.

Un lăutar român decorat. Cunoscutul lăutar din București, Ciolacu, care a reușit cu arcul său marilor succese la expoziția universală din Paris, a fost decorat de regele Carol cu ordinul „Coroana României” în gradul de cavaler.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Prințul Carol învață gramatica română. Cetim în ziarele bucureștene, că prințul Carol a început să ia lecțiuni de gramatică română. Profesorul său este dl I. Cionca, profesor la școala superioară de fete și la cea reală a comunității evanghelice, tatăl fenomenalei pianiste Aurelia Cionca. Micul principe învață cu multă plăcere.

Alegerea de protopresbiter în Seliște se va face la 4/17 decembrie. Comisar consistorial pentru conducerea alegerii este Pr. Cuv. Sa părintele dr. Ilarion Pușcariu, arhimandrit, vicar episcopesc, care a și convocat spre scopul acesta sinodul protopresbiteral înmulțit.

Jubileul universității din Cernăuți s'a serbat în duminica trecută, 2 decembrie n., fiind de față și ministrul de culte și instrucțiune publică dr. Hartel, capi autorităților și reprezentanții multor instituțiuni culturale. Academia Română a fost reprezentată prin secretarul general dl D. A. Sturdza; iară universitatea din București, prin dl profesor și director al arhivelor statului dr. Dimitrie Onciul.

Serbare școlară în Brad. Gimnasiul gr. or. român din Brad va aranja în onoarea memoriei „Marelui Andrei” la 30 novembre v. o serbare școlară cu declamațiuni, cântări, deschisă cu o cuvântare de directorul G. Părău. Discursul ocașional va fi ținut de cătră profesorul dr. P. Oprea.

C E E N O U.

Monument lui George Barițiu. „Tribuna” serie că George Barițiu, spre rușinea neamului românesc, n'are nici cruce la mormânt. Din cauza aceasta dl Iosif Șterea Șuluțiu a adresat comitetului Asociațiunii o propunere în scris, ca acesta să ia măsuri ca la mormânt să se ridice o cruce. Prea bine. Inse „Tribuna” mai serie, că Academia Română a trimis drept spese de înmormântare o sumă destul de considerabilă, din care putea să fie procurată și o cruce, cât de cât vrednică de vrednicia celui ce s'ar fi odihnit sub ea. Și adaugă: „Să nu scrutăm înse de ce nu s'a făcut aceea ce trebuia să se facă și să nu căutam cine poartă vina pentru aceasta trecere cu vederea”. Ba să scrutăm și să căutăm cine poartă vina pentru aceasta rușine? Dacă au fost parale, pentru ce nu s'a făcut monumentul?

Darul de nuntă al Reginei României. M. S. regina Elisabeta a României a făcut ca dar de nuntă principesei Elisabeta de Bavaria volumul său „Meine Ruh” legat frumos în piele și aur. Volumul are pe față un medalion reprezentând portretul reginei în profil, încongiuurat de diamante, la stânga o ramură de aur cu păsărele, și de desubt, în briliante, semănătura „Elisabeta”. La colțuri câte un trandafir.

Operele Academiei Române la președintele republicii franceze. Președintele republicii franceze a

primit în 28 novembre n. pe dl D. C. Ollaneseu, comisar general al României la expoziția universală din Paris și membru al Academiei Române, care i-a prezentat o serie a operilor publicate de Academia Română.

Reuniunea femeilor române din Brașov, în ședința sa din urmă, a constatat că averea ei s'a urcat cu finea lui octombrie an. c. la 45.056 fl. 36 cr. — Noul comitet s'a constituit astfel: presidentă dna Agnes Dușoiu, vicepresidentă dna Luisa Popescu, casieră și economă dna Elena Săbădeanu, actuar al comitetului dl profesor Lazar Nastasi; bărbați de încredere dnu Andrei Bârseanu, Petru Nemeș, George B. Popp și Vasile Voina. — Comisiunea care să facă planul pentru serbarea jubileului de 50 ani al Reuniunii s'a compus din doamnele și domni: Ana și Nicolae Petra-Petrescu, Zoe și Simion Damian, Elena și Vasile Voina, Vilma și George B. Popp, Victoria și Virgil Onițiu, Ioan și Maria de Leményi, Carolina și Ioan Lengeru, Maria Baiulescu, Petru Nemeș, Catinca, și Andrei Bârseanu, Maria și dr. George Dima și Elena și dr. Iosif Blaga.

Societatea femeilor române din Turda și giur s-a ținut adunarea generală în 25 novembre n., sub presiul dnei Maria Vladuțiu, luând parte un număr frumos de dame și de dnu. S'a constatat că Societatea are un capital de 259 cor. 8 fil., iar în bibliotecă 404 opuri. După ce dna presidentă și celelalte funcționare ale comitetului n'au mai voit să primească, noul biuro s'a compus astfel: presidentă dna Aurelia Boldea, vicepresidentă dna Ana Cigărean, secretar dl Victor Bugnar, cassieră dsoara Aurelia Petricăș, controloră dna Ana Codarcea, bibliotecară dna Nina Gaia; iar în comitet dnele: Lucia Bologna, Olimpia Moldovan, Maria Urcan, dsoarele Eugenia Paulina Mesaroș, Nina Codarcea, Elena Rogozan, suplente dnele: Maria Vlăduțiu, Cornelia Rus, Marița Ciuta, Nina Csányi și dsoara Marioara Chiocean. Pentru cumpărare de cărți s'au votat o sută de coroane.

Corda Fratres. Problemele financiare, căror Secția Română a Federațiunii „Corda Fratres” a trebuit să facă față în anii: 1898—1899—1900, mulțumită însuflețirii și spiritului de jertfă a publicului român, — au fost rezolvite în mod satisfăcător pentru cauză. — O dare de seamă în această privință va fi publicată în mod potrivit deodată cu un raport amănunțit și documentat asupra activității Secției române, îndată ce direcția secției va dispune de toate hârțile și datele trebuitoare pentru încheierea acestui raport. Viena 30 novembre n. 1900. Ca distincție stimă *Lucian Bolcaș*, vicepresident al S. S. F. i. de S. „Corda Fratres”.

A cincea serată dansantă română în Oradea-mare, aranjată în vinerea trecută, a reușit și mai bine decât precedentă, participând mai multe familii. A șesea va fi azi vineri la 7 dec. n.

Au murit: *Ilie Henteș sen.*, proprietar în Ocna-Sibiului, la 15/28 novembre, în etate de 80 ani; — *D. P. Păcățian*, droguist în București, fratele dlui T. V. Păcățian, șef-redactor al „Tribunei”, la București în 2 dec. n. Reposatul a debutat și în literatură cu un volum de nuvele bănățene, cu titlul „De pe la noi”.

MERSUL TRENURILOR.

Valabil de la 1. octombrie 1900.

Budapesta—Orade—Predeal—București						București—Predeal—Orade—Budapesta.							
		Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.	Person.		
Budapesta	pleacă	6 50	8 30	1 55	5 45	9 15		București	pleacă	— —	7 50	— —	9 15
Szolnok	"	9 07	11 31	3 56	9 27	11 19		Predeal	"	3 32	— —	— —	1 12
Szajol	"	9 21	11 50	4 09	9 46	11 33		Brașov	sosește	5 00	— —	— —	2 18
P.-Ladány	"	10 43	2 —	5 28	11 53	12 55		"	pleacă	7 48	5 8	— —	2 45
Berettyó-Ujfalu	"	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33		Feldiora	"	8 27	— —	5 58	3 15
M.-Peterd	"	— —	3 —	— —	1 00	— —		Homorod Kőh. lom	"	— —	10 03	7 44	4 23
M.-Keresztes	"	— —	3 12	— —	1 14	— —		Sighișora	"	— —	11 40	9 45	5 49
Bihar-Püspöki	"	11 48	3 32	— —	1 36	— —		Mediaș	"	— —	12 40	10 58	6 37
Oradea-Mare	sosește	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11		Kis Kapus	"	— —	1 25	11 50	6 50
Oradea-Mare	pleacă	12 16	3 58	6 46	2 06	2 18		Blaș	"	— —	2 16	12 40	— —
Velența	"	— —	4 05	— —	2 30	2 25		Küküllőszeg (Blaș) "	"	— —	2 21	12 58	— —
F.-Oșorheiü	"	— —	4 16	— —	2 41	— —		Teiuș	sosește	— —	3 02	1 42	7 35
Teleagd	"	12 48	4 38	7 15	3 03	2 50		"	pleacă	12 05	3 38	8 48	2 07
Aleșd	"	†1 02	4 56	†7 28	3 21	†3 04		Aiud	"	12 28	3 58	9 07	2 29
Vad	"	1 26	5 20	7 50	3 45	3 26		F.-vinț	"	12 54	4 20	9 30	2 51
Ciucea	"	2 16	6 31	8 37	4 53	4 16		M. Ujvár	"	1 03	4 27	9 37	2 58
Huedin	"	2 49	7 16	9 08	5 32	4 52		Sz. Kocsárd	"	1 58	4 32	9 53	3 11
Jegenye	"	3 15	7 49	†9 33	†6 01	— —		Ar. Gyéres	"	2 30	5 12	10 30	3 48
Cluj	sosește	3 50	8 33	10 08	6 59	5 55		Apahida	"	4 02	6 27	11 45	5 02
Cluș	pleacă	4 20	8 50	10 47	8 30	6 11		Cluș	sosește	4 27	6 48	12 07	5 24
Apahida	"	4 41	9 07	11 11	8 59	6 27		Cluj	pleacă	5 23	7 00	12 32	6 13
Ar. Gyéres	"	5 56	10 16	12 36	10 41	7 27		Jegenye	"	†6 11	7 59	†1 14	7 16
Sz. Koc-sárd	"	6 33	10 56	1 40	11 31	7 52		Huedin	"	6 40	8 37	1 44	7 55
M. Ujvár	"	6 40	11 03	1 58	11 40	— —		Ciucea	"	7 09	9 19	2 15	8 37
F.-vinț	"	6 48	11 12	2 07	11 50	— —		Vad	"	7 47	10 08	3 01	9 32
Aiud	"	7 11	11 34	2 32	12 20	8 16		Aleșd	"	†7 59	10 25	†3 15	9 49
Teiuș	sosește	7 32	11 52	2 55	12 46	8 32		Teleagd	"	8 11	10 42	†3 28	10 07
"	pleacă	— —	12 24	— —	1 43	8 37		F.-Oșorheiü	"	— —	11 01	— —	10 27
Küküllőszeg (Blaș) "	"	— —	1 07	— —	2 28	9 5		Velența	"	8 32	11 10	— —	10 37
Blaș	"	— —	1 14	— —	2 36	— —		Oradea-Mare	sosește	8 38	11 17	3 57	10 44
Kis Kapus	"	— —	2 15	— —	3 48	9 47		Oradea-Mare	pleacă	8 43	11 36	4 10	11 04
Mediaș	"	— —	2 33	— —	4 03	10 01		Bihar-Püspöki	"	8 52	11 47	— —	11 14
Sighișora	"	— —	3 47	— —	5 43	11 —		M.-Keresztes	"	— —	12 05	— —	11 37
Homorod-Kőh. lom	"	— —	5 35	— —	7 54	12 26		M.-Peterd	"	— —	12 17	— —	11 50
Feldiora	"	— —	7 16	— —	9 40	1 35		Berettyó-Ujfalu	"	9 23	12 29	4 50	12 05
Brașov	sosește	— —	8 —	— —	10 25	2 09		P.-Ladány	"	10 06	1 34	5 40	1 19
"	pleacă	— —	11 —	— —	— —	2 19		Szajol	"	11 21	3 8	6 59	3 04
Predeal	sosește	— —	1 11	— —	— —	3 31		Szolnok	"	11 44	3 35	7 32	3 37
București	"	— —	8 05	— —	— —	9 10		Budapesta	sosește	1 50	6 20	9 40	7 10

Oradea-Mare—Arad.

Arad—Oradea-Mare.

Oradea-Mare—Arad.					Arad—Oradea-Mare.						
		Person.						Person.			
Oradea-Mare	pleacă	10 20	4 30	7 —	Arad	pleacă	5 10	11 20	9 35		
Ósi	"	10 30	4 41	7 16	Curtici	"	6 —	11 49	10 07		
Less	"	10 48	5 01	7 40	Chitighaz	"	6 14	11 57	10 54		
Cefa	"	11 03	5 19	8 05	Ciaba	"	6 40	2 33	11 50		
Salonta	"	11 26	5 44	8 46	Giula	"	7 27	3 05	5 26		
Kötegyán	"	11 46	6 05	9 15	Sarkad	"	7 47	3 27	5 56		
Sarkad	"	11 57	6 17	9 31	Kötegyán	"	†7 56	3 39	6 10		
Giula	"	12 21	6 44	10 01	Salonta	"	8 23	4 10	6 47		
Ciaba	"	2 23	7 06	4 32	Cefa	"	8 42	4 34	7 18		
Chitighaz	"	2 54	7 18	5 03	Less	"	9 04	5 —	7 51		
Curtici	"	3 28	7 45	5 38	Ósi	"	9 21	5 19	8 16		
Arad	sosește	3 55	8 48	6 05	Oradea-Mare	sosește	9 32	5 30	8 31		

Numerii cei groși înseamnă timpul de la 6 ore seara până la 5 ore 59 de minute dimineața. — Numerii sămați cu † înseamnă stațiunile, unde trenurile numai condiționat se opresc.